

ته نگوچه له مهی قهرزو - مهسه له کانی تر-

مولود حمه نبي وهری گیاره

له لایه کی ترهوه ، کۆنگره ی نهتهوه به کگرتووه کان بو
بازرگانی و پهره پیدان (الاونکاد) وا ده بیته کوا
(ته نگوچه له مهی قهرزه) ، له و کانه ی کوا راده به کی بهرز له
به شه کانی قهرز دانه وه (هی قازانجیش له گه لی دا) به شیک ی زور له
نیرادانی ده وله تانی جیهانی سیهم ، که بو پهره پیدان پیوستی پی
هیه ، له کار ده بری . وه وا دیار ده که وی کوا کارگیرانی
بانقه کان باوه بیان وایه که ئه م قهرزانه له بنه پرتدا بو ناریکی ی
هه لسنورانی کاروباری تابووری به وه ده گه پرته وه . وه گه لی جار
ئهو قهرزانه ی که ده یه دن ، به شیوه ی تابووری به وه ده به ستنه وه
که مه به ست یاریده دانی ده وله تانی تازه پیگه پشتووه بو
ریکخستن و به ریوه بردنی قهرزه کانیا ن . وه سه روکانی ده وله تانی
تازه پیگه پشتو سوورن له سه ر ئه وه وه کوا ئه و ته گه رانه ی بووه ته
هو ی زور قهرز کردن له لایه ن ئه م ده وله تانه وه فی به . وه
هه ستیش به ناره حه تی ده که ن ده رباره ی ئه و هه لسن وکه وتانه ی
بانقه کان ده یکه ن که له راستی دا زیاتر ته گه ره بو هه ندی

أ مهسه له که به کورنی :

تیکرا ئه و قهرزانه ی که له سه ر ده وله تانی تازه پیگه پشتووه
جاری نه دراونه ته وه ، له م سالانه ی دواییدا زور بهرز بووه ته وه .
له سالی (۱۹۷۰) وه تا سالی (۱۹۷۳) له (۷۵) هه فتا و پینج
بلیون دۆلاره وه گه شتوته ۳۲۰ بلیون دۆلار ، وه واش دانراوه
که وا له سالی (۱۹۷۹) وه گه شتوته ۳۶۶ بلیون دۆلار .
هه رچه نده که که س گومان له زوری قهرز ناکات ، به لام
ته نگوچه له مهی قهرز له ناساندنی دا له جوړه ها روانگه و به پی ی
بوچوونی شیکه ره وه که خو ی ، سه یر ده کریت .
رای زور به ی نوینه رانی ولاتانی ده وله مهنده و ده رامه ت دار
وایه که وا ته گه ره که بو ئه و ولاته تازه پیگه پشتووه ده گه پرته وه که
تا چ راده به ک ده توانی به رامه یر به قهرزه کانی به وه فا بیته .
ئه م ته گه ره ش دله خو ربه و ناره حه تی زیاتر بو خوا وه ن بانقه کان
په یدا ده کات له وه ی که وا بو ده وله تانی هه زارو بی پاره په یدا
ده کات .

دهولتانی تازه پیگه بشتوو ده هیننه کایه وه ، بهم جوروش هر نهی گوری بی ، وه سپای نیشانی له ئابووری هم دهولتانه تا ده به کی ناپه سند ده مرینته وه . هوی هم ناره حهتی یه زوری تر یوه داوا کردنی چاره سهر کردنی رژیمی دراوی دهولتانه و . دکردنی ده رهمتی راسته قینه کهوا بو جیهانی تازه پیگه بشتوو گوزراوه ته وه .

ب - رژیمی نوی ئابووری دهولتانه :

لیکۆلینه وه به که ، به شی راگه باندن له بهرنامه کانی بهر پیگه باندن له نه ته وه یه کگرتوووه کاندانا ناماده ی کردوو . نیاری بنجی له م باره وه تیدا به وه دۆخ و بیرو بو چوونانه ی مندن به دامه زرانندی به پره و یکی نوی ئابووری دهولتانه چاک روون ده کاته وه . لیکۆلینه وه که باس له تهنگه چه له مه ی قهرزه وه ده کات . . کهوا حه و ته مین خولی بهروه ختی سهر به کومه له ی گشتی نه ته وه یه کگرتوووه کان بهم چه شنه وه په نجی بو دریز کردوو : «سخت و گرانی قهرز به سهر دهولتانی تازه پیگه بشتوو به جوریک له پر دایه که کار ده کاته سهر توانای شت هینان له دهروه . . وه نهی دهره فنی چاک بو دهولتانی تازه پیگه بشتوو باو بکرت بو نه وه ی بگه نه باژره کانی سهر مایه داری له ولاتانی فره پیشکه وتوو دا» ههروه ها . . دانانی پیوه ندی له نیوان مافه کانی کیشانه وه ی تایهت و یارمه تانی پیگه باندن نهی به شیک له لیکۆلینه وه کانی سنووقی دراوی دهولتانه وه پیک بهییت بو دامه زرانندی مافه کانی نوی ئی کیشانه وه ی تایهت . . .

ج - زانیاری سهره کی :

«سهره کی دهولتانه یا حکومه ته کان له بارو دۆخی دراوی دهولتانه وه کۆلیونه ته وه ناره حهتی خویمان بهرامه به وه خستوو ته وه کهوا په پره وه ی ئیستای دراوی دهولتانه نک ته نیا پنداویستی به کانی په ره پندان له دهولتانی بی لایه نو دهولتانی تازه پیگه بشتوو به جی ناگه بهییت و بهس ، به لکو تیکه چوون و کزبوونی باری ئابووریان به شیوه ییکی بهرده وام به تین تر ده کات» .

«به تیزیش دوویاتی نه وه بیان کردوو کهوا باری دراوی دهولتانه ده بیته هوی رانه گرتنی نرخی سهره کردن و هه لئاوسانی گشتی . ههروه ها ، دهولتانی فره پیشکه وتوو ، که یاری به رژیمی دراو ده کهن ، زیاتر جله و به ده ست ده بن له جوره ها پر یاردان له م رووه وه که به شیوه به کی گشتی یه وه هیچ گوی بو پیوستی به کانی دهولتانی تازه پیگه بشتوو وه شل

ناکه ن .

۱ - نایه کسانی رژیمی دراوی دهولتانه :

نه وه ته گه رانه ی دهولتانی تازه پیگه بشتوو تووشی دین نه وه به کهوا یا دراوه که بیان به بی نرخی داده نریت ، یانیش بو مه به ستی بازرگانی دهولتانه وه په سند ناکری ، زور جاریش له سهر دهولتانی جیهانی سیمه پیوسته که نرخی شتومه ک که له دهروه دین به دراوی «گران» وه له دهولتانی پیشه سازی روژئاوایی دا بکرن .

- (بیگومان نه مهش یان نهی هه لسن و ده ست به قهرز کردن بکه ن یانیش نهی دراوی «گران» به نرخی ناردنه دهروه کانیان پهیدا بکه ن بو نه وه ی بتوانن به م کاره وه هه لسن . . هم زیانهش له سهره های حه فتا کانا وا له زیده بوون دایه له و کاته ی که رژیمی «بریتون وورس» ی دراوی دهولتانه رووخا ، که دراوی «گران» ی به نرخی پیوه نگی زیر وه ده به سته وه .

سنووقی دراوی دهولتانه هه ولی نه وه ی داوه کهوا پشت به ستن به دۆلاره وه که م بکاته وه ، وه دراویکی دهولتانی هه میشه بی بهییته کایه وه . نه وه بو سنووقه که «مافه کانی کیشانه وه ی تایهت» ی دامه زراندا ، که ئیعتاداتی کراوه ی سنووقه دهولتانه ده توانن به پی ی مەرجه کانیه وه دراوی لی وه ربگرن .

دروبا غوبتا - له وتاریکی دا که له بلاو کراوه ی سنووقی دراو «دراوو په ره پندان» وه بلاو کرایه وه ، مافه کانی کیشانه وه ی تایهت» ی به م ریگه به ی خواره وه داناوه :

«حیسانی. کیشانه وه ی تایهت له سنووقی دراوی دهولتانه وه له ۲۸/ی ته مووزی ۱۹۶۹ دامه زراوه ، ههر له و کاته وه ، سنووق ده به وی شیوازیکی نوی له شیوازه کانی ئیحتیاتی دهولتانی نه وه دهولتانه ی به شداری تیدا ده کهن ، دابیت . نه و شیوازه نوی بهش به «مافه کانی کیشانه وه ی تایهت» ده ناسری»

«جا چونکه ئیعتادات به پی ی راده ی هه بوون و به شه کانیه وه له سنووقی دراوی جیهانیه وه داده نریت . . . نه وه به گوریه ی هم مافانه وه ، به شی زوری نه و پاره ی که ده رده هینریت هه مووی ده چینه گیفانی دهولته پیشه سازی به روژئاوایی به کانه وه . به وینه ، له ماوه ی نیوان ۱۹۶۸ - ۱۹۷۴ راده ی ۷۲٪ له مافه کانی کیشانه وه ی تایهت بو ههر بیست و حه وت دهولتانه که له گشت دهولتانی تره وه دهولته مند ترن دانراوه . . له کاتیکا به شی دهولتانی جیهانی سیمه که نه ندانم

له سنووقه كه و ژماره يان ۹۹ دهوله ته تنيا ۲۸٪ ي تم مافانه يان بو
تەرخان كرابوو .

په پوهندي مافه كاني كيشانه وهی تايهت به پهره پيدانه وه :
ولاتانی تازه پيگه بيشوو وا پيشنيار ده كەن كه وا مافه كاني
كيشانه وهی تايهت ، له پيناو بوژاندنه وهی باری ئابووری يانه وه
به پهره پيدانه وه به سترينه وه .

جا له جياتی ئه وهی مافه كاني كيشانه وهی تايهت به گویره ی
به شه كانيان له سنووقی دراوی دهوله تانه وه دابهش بكریت
ههروهك ئیستا كه وا به ، ئه بی راده به كی زورتر له مافه كاني
كيشانه وه بو دهوله تانی تازه پيگه بيشوو تەرخان بكریت بو ئه وهی
بتوانن دهستكورتی بی ئابووری خويان پی چاره سه ر بكن .
ههروه ها چا كتر وا به كه وا هه لس و كه وتی باشتر له گه ل دهوله تانی
جيهانی سيه م بكریت ده رباره ی زوری دراوی به كار هيتراو به
رينگای دوزينه وهی شيوازی به كارتر له لایه ن مافه كاني
كيشانه وهی تايه ته وه . وه دوزينه وهی تم جوړه شيوازان هه ش
هيج كار ناكاته سه ر زيان به ده رامهت گه ياندن ، (وهك
ده ره يانی زيړ له ژير زه وي يه وه) .

به لكو ده رامهت زورتر ده كات و زياتر ئابووری
ده گه شينته وه .

۲ - كۆبوونه وهی قهرز له چوار سالان دا :

ديسانه وه ، دوخی تيكچووی راده ی ئالوگوری بازرگانی
بووه هوی نه هيشتی باری زور به كار هيتانی دراو له بازاره كانی
جيهانی تازه پيگه بيشوو دا . بازرگانی كه له و په ل سه ره كی بو
دهوله تانی تازه پيگه بيشوو ، كومه لی ته گه ره ی هينا به گوری .
له مانه به رزبوونه وه و نرم بوونه وهی نرخ . ههروه ها ئه و
شيوازان هی دهوله تانی باكوور گرتو يانه ته به ر زيانی كی زوری
گه يانده ناردنه ده ره وه كانی ولاتانی تازه پيگه بيشوو . وه
هه ل ئاوسان له ولاتانی روژئاو دا بووه هوی زياد بوونی نرخی ئه و
شتومه كه ی كه جيهانی سی يه م وهی ده گريت .

ههروه ها به رزبوونه وهی نرخی نه وت ، كه هوی به كی تری
سه ره كی به ، له گه ل ئه و هویانه ی كه ئیستا باسان كردن ، كه
بوونه ته هوی زيده بوونی قهرزی ده ره وهی دريژخايه ن به سه ر
ولاتانی تازه پيگه بيشوو دا ئه وانه ی كه نه وت به ره م ناكەن . به م
جوړه تيكراپی قهرزه كان له نيوان ۹۷۶ - ۱۹۸۰ ههروهك له
خشته ی نمرة (۱) ی خواره ودا ده بينريت ، زيادی كرد :

خشته ی نمرة (۱) به بليونه ها دۆلاری ئه مەريکی

۱۹۷۶	۱۹۷۷	۱۹۷۸	۱۹۷۹	۱۹۸۰
۱۳۹۰	۱۷۲۰	۲۱۱۶	۲۴۶ر۴	۷۹ر۵
ئە و قهرزانه كه له سه ر ولاتانی تازه پيگه بيشوو له وانه ی كه نه وت به ره م ناكەن - و هيشتا نه دراوه ته وه :				
۸۰ر۹	۹۵ر۳	۱۱۱ر۶	۱۲۷ر۵	۱۴۶ر۶
به گویره ی جوړی قهرزده ر :				
۵۸ر۲	۶۵ر۹	۷۶ر۲	۸۶ر۲	۹۷ر۶
حكومته كان				
۲۲ر۷	۲۹ر۴	۳۵ر۴	۴۱ر۳	۴۹ر۰
دهزگا دهوله تانی به كان				
۵۸ر۱	۷۶ر۸	۹۹ر۹	۱۱۸ر۹	۱۳۳ر۰
قهرزده ره كان له كه رتی تايهت دا				
۴۱ر۹	۵۷ر۵	۷۶ر۷	۹۴ر۰	۱۰۶ر۲
دهزگا دارایی به كان				
۱۶ر۳	۱۹ر۳	۲۳ر۱	۲۴ر۹	۲۶ر۸
قهرزده ره كانی تری غه بیری كه رتی تايهت				

به گویزه‌ی کومه‌له‌ی تقلیدی به‌وه :
نه‌فریقا

۴۳۳	۳۷۳	۳۳۱	۲۷۴	۲۰۸
۷۲۳	۶۳۰	۵۳۹	۴۶۰	۳۸۶
۲۸۸	۲۴۸	۱۸۸	۱۴۴	۱۲۶
۳۰۹	۲۶۸	۲۲۹	۱۹۰	۱۴۹
۱۰۴۲	۹۴۵	۸۲۹	۶۵۲	۵۲۱
۱۰۵۷	۹۴۰	۸۲۴	۶۷۱	۵۵۶
۷۸۰	۶۱۰	۵۳۴	۴۳۸	۳۲۸
۳۷۶	۳۱۸	۲۸۰	۲۳۸	۲۰۱
۶۸۳	۵۹۵	۴۷۷	۳۷۴	۳۰۵

به گویزه‌ی کومه‌له‌ی تاک‌ی شیکردنه‌وه :
ولاتی ناردنه‌ده‌وه‌ی سهره‌کی پیشه‌سازی

نه‌ولاتی که سهره‌کی ناردنه‌ده‌وه‌ی
نوتیان له سهره‌کی واریداتی نوتیان زورتره

نه‌ولاتی که ده‌رامه‌یان نزمه

نه‌ولاتی که سهره‌کی واریداتی نوتیان
له سهره‌کی ناردنه‌ده‌وه‌ی نه‌وت که‌متره

۳ - نه‌وه‌له‌ته کامیانه که له گشتیان قهرزدار تره‌وه
کامیانش له گشتیان قهرزده‌تره‌وه ؟

۱ -

هه‌ر له سالی «۱۹۷۴» هوه ، نه‌نیا پینج ده‌وله‌تی
تازه‌پینگه‌بشتوو هه‌بوون که قهرزدار‌ی که‌رتی تایه‌تی بوون . به‌لام
ولاتی قهرزدار‌ی سهره‌کی ، له سالی ۱۹۷۹ دا هه‌روه‌که له
خشته‌ی نم‌ره (۲) ی خواره‌وه‌دا دباره وایه :

خشته‌ی نم‌ره (۲)

نه‌وه‌قهرزانه‌ی که نه‌دراونه‌ته‌وه له بانقه‌کانی کومه‌له‌ی ده‌یهم
له ناوه‌پراستی سالی ۱۹۷۹
«به هزاره‌ها میلیون دولاری نه‌مهریکی»

ولات	نرخ
به‌رازیل	۳۵۷
مه‌کسیک	۲۵۸
فه‌نزویللا	۱۶۶
نه‌رجه‌نتین	۱۰۶
کوریای خواروه	۹۴
جه‌زایر	۸۳
ئیران	۷۷
نه‌نده‌نوسیا	۵۸
فلپین	۵۵

له نه‌خشه‌که ده‌رده‌که‌وی که‌وا نه‌مهریکی لاتینی و کاریبی .
له‌م سالانه‌ی دواییدا به‌رزترین راده‌یان له قهرزدا وه‌رگرتوه .
که‌چی نه‌وه‌ولاتی که ولاتی سهره‌کی ی ناردنه‌ده‌وه‌ی
دروسنگراوو پیشه‌سازین ، سی نه‌وه‌نده‌ی نه‌وه‌قهرزانه‌ی که
ده‌وله‌تانی تازه‌پینگه‌بشتوو وه‌ریان گرتوه ، ده‌بیت .

هه‌مان شتیش به‌رامبه‌ر به‌خواه‌ن قهرز . له نیوان سالانی
۱۹۷۱ - ۱۹۷۳ ، (۶۰۷) شه‌ش سه‌دو حه‌وت بانقی تایه‌ت
هه‌بوون قهرزبان به‌ده‌وله‌تانی تازه‌پینگه‌بشتوو ده‌دا . وه (۴۷۵)
چوار سه‌دو حه‌فتاو پینج بانقی لیان سهر به‌ده‌وله‌تانی ریک‌خراوی
هاوکاری و په‌رپیدان له بواری ثابوری به‌وه بوون . (خواه‌ن
قهرزه سهره‌کی به‌کان نه‌مانه‌ن :

(۱۳۷) بانقی نه‌مهریکی (۱۰۷) بانقی ئینگلیزی ، (۵۷) بانقی
فه‌رنسی ، وه (۳۱) بانقی یابانی . له کوتای سالی ۱۹۷۵ دا
ده‌وله‌تانی تازه‌پینگه‌بشتوو به‌راده‌ی دوو نه‌وه‌نده‌کی قهرزه‌کانی ،
قهرزاری بانقه‌کانی ولاته به‌کگرتوه‌کان بووه ، وه ۴۰٪ شه‌ش
قهرزاری شه‌ش بانقی ئینگلیزی . . ئیستا که‌ش ۲۱ قهرزه‌کانی
بازرگانی که له‌سهر ده‌وله‌تانی تازه‌پینگه‌بشتوو ، بو (۱۰) ده
بانقه له ولاته به‌کگرتوه‌کاندا .

ب - به‌ره‌وه سهرچاوه‌ی تایه‌ت چون :

سه‌ی سهره‌کی قهرزه‌کانی ولاتی تازه‌پینگه‌بشتوو له سالانی
نهم دوایه‌دا ، نه‌وه‌به که‌وا قهرزکردنی بازرگانی گرتو بووه له
قهرزکردن له ده‌زگاکانی وه‌رگیراو له سهرچاوه تایه‌تبه‌کانه‌وه . له

کوټای شسته کانه وه له ۲۰٪ ی ټیکرای قهرزه کان بوو به ۴۷٪ له سالی ۱۹۷۰ ، وه بو ۶۰٪ له سالی ۱۹۷۷ . کومه لای هو بوونه ته هوئی نه وهی قهرزکردن له سرچاوه تایه تیه کانه وه یته گوری . له مانه زیده بوونی پیداووستی په کانی ده ولتانی تازه پیښه یشتوو . . وه سووربوونی بانقه کانی ده ولتانی روژتاوا بهرامبر به دوزینه وهی که لټی و بازاری نوی له جیهانی سی یه م دا .

ج - قهرز بو قهرزدانه وه :

زوربوونی قهرزکردنی بازرگانیتی بووه هوئی بهر زبوونه وهی نرخی قازانج به سهر قهرزه کانی ولتانی تازه پیښه یشتوو . به وینه ، له سالی ۱۹۷۴ تا ۱۹۷۷ ، نرخی قازانج له ۴۵٪ بو (۶۲٪) بهرز بووه وه . وه نرخی قازانج و دانه وهی سهرمایه له سالی ۱۹۷۰ دا ، که ۱۲۵٪ بوو به سهر ده ولتانی تازه پیښه یشتوو ، که چی له سالی ۱۹۷۹ دا گه یشته نریکه ی ۱۶۴٪ . وه رهنګه تم راده بهش له سالی «۱۹۸۵» وه خوئی بګه یه نیته ۶۵٪ .

۴ - کمموکوړی رژیم «بریتون وودس» :

بهر له چند سالیګ کوڼګره ی «اونکتاد» روونی کردبووه وه کهوا «ریکه ووتنامه ی بریتون وودس» ، له بنه رت دا ، له لایه ن ولاته په کګرتووه کانی نهمریکا و نه توه په کګرتووه کانا و تووژی له سهر کرا بوو . وه ههر چند که زور بهی ده ولتانی جیهانی ، له مانه ولتانی تازه پیښه یشتوو ، به شداریان ټیدا کردبوو ، به لام دهوریکی نه وتویان نه بوو کار له بریاره کانی بکه نو نه نجام بو بهرزه وهندی خوئیان وه دی یین .

«اونکتاد» ، نهو ته ګه ره سهر کیانه ی که تم رژیمه دووچاری بووه ، بهم شیوه ی خواره وه په نجه ی بو دریز ده کات :

ا - هیچ هزو شیوازیکی له وتو له

«بنکه کانی یاری پی کردن» دا نه هاتوه که - به وینه - ولتانی ده ولتانه مند ناچار بکات زیاتر شت له دهره وه بیین یان قهرز به ولتانی ده ست کوورت و هزار بدن . دیسان ، سنووقه که به ګویره ی هندی مرجی ګران که بهندن به سیاسنی تایه ت به بوودجه که به وه ، قهرز به ولتانی هزار ده دات ، که نه مش لاسه نگی ی له نیوان ده ولتانی هزارو ده ولتانه مند په بدا ده کات .

ب - هیچ به نښکی وا له پهیره وه

نوی به کوه نه هاتوه که یارمه تیدان له نیحتیانی درای

ده ولتانه وه ، به ریګای ریکه ووتنامه ی ده ولتانی به وه زیاد بکری به پیچه وانهی زیاد کردنی نرخی زیره وه .

ج - مه به ست له سنووقی درای ده ولتانه وه

نه وه نه بوو که وه ک نامیریک بو هینم بوونه وهی باری تابووری جیهان له کانی چر بوونه ویدا نیش بکات .

د - سنووقی درای ده ولتانی رووی له وه نه کردوه کهوا پیوستی په کانی ولتانی تازه پیښه یشتوو به چی بګه یه نیت . سنووقه که تا پاش سالی «۱۹۶۳» وه قهرزی پیوستی پیشکه ش به ده ولتانی تازه په ره سهند نه ده کرد . ههروه ها راپورنی ریکه ووتنامه ی تایه ت به سنووقه که به شیوه یه کی دیار نه وهی ره چا و نه ده کرد کهوا مرجی بازرگانیتی و مرجه کانی پاره دانه وه ، زور جار ، لای ولتانی تازه پیښه یشتوو ، وه ولتانی پیشه سازی ناسان نی به کهوا نی زیان ګه یانندن لایبردرین .

ه - پهیره وهی نوی ده سه لانی کمی داوه ته ولتانی تازه پیښه یشتوو که بتوان بریاری شت بدن ، سهره رای نه وهی که کارکردنیان له سنووقی درای ده ولتانه وه نی هیزو کره .

۵ - بهرنامه کانی سنووقی درای ده ولتانی

تایه ت به ګوڼجانندن :

ج - دی - لاروزیر - کارګیری بهر یوه بردن له سنووقی درای ده ولتانه وه ، بهرنامه کانی ګوڼجانندن وا خستوه ته بهر چاوه وه :

«ګوڼجانندن نه وه نه ګه یه نی کهوا لهو کانه ی سنووقی قهرز به ولتانی هزار ده دات نه یا مه به ستی نه وه ده نیت که ده ست کوړنی په کی رامالیتو ، وا لهو ولتانه بکات که ، له کاره دا قازانج ده کن ، له سهر هه لوئستی خوئیان بیتمه وه بتوان قهرزه که به نهمه بو نه وهی سهر له نوی سنووقی پاره که به قهرز به ولتانی تر بدانه وه .

ژماره یی له ولتانی تازه پیښه یشتوو وا هه ست ده کن کهوا بهرنامه کانی ګوڼجانندن ګران و له ګه ل نامانجی ګه شانده وهی تابووریان دا ناګوڼجین . به وینه ، راپورنی لیژنه ی «براندت» په نجه بو نهو ته ګه یرا نه ی سنووقی درای ده ولتانه وه دایناوه دریز ده کات کهوا زور جار : «ده یته هوئی کم بوونه وهی به کاره یانی ناوخوئی نه وهی وه بهر هیان چاک و باش بیست . وه هندی جار ووزه ی بهر هم هیان له به کار بردن دا که متر ده یته وه ، هوکه شی نه وهی که ګه لیک له ولتانی تازه پیښه یشتوو که دووچاری هزاره ی بوینه ، تووشی کم خوړاکی یا کمی شتومگی

سهره کی دین ، یاخود ناتوانن خویمان به کسهر له گه له ده رامة تیان دا بگورن بو شهوی له گه له باری پیوستی نوی باندا بگوین . .

له لایه کی ترهوه راپورته که ده ست نیشانی شهوه ده کات کهوا سنووقی دراوی دهوله تان ئهرکی گران به سهر دهوله تانی به که که وتوو ده سه پیست کهوا قه باره ی تابووریان کم بکه شهوه . دیسان ، زوربوونی ناردنه ده رهوه ، رهنگه یارمه تی هندی له و ولاتانی دایست که راده ی مال و ده رامة تیان ناوه نجی به ، کهوا بودجه ی پاره دانه و بیان باش بکن . که چی شه م بارو مهرجانه نانئ به سهر ولاتانی جیهانی سی به م دا سه پیست ، چونکه بازار ی جیهانی ی ، ئیستا ناتوانئ به ئاسانی باوهش بو زیده بوونی راده ی ناردنه ده رهوه کانی شه هموو ولاتانه بکاتهوه .

د - ده زگای گه شه پیدانی سهر به نه شهوه به کگرتوووه کان : ووتووژی دراوی دهوله تان :

ههر له سالی ۱۹۷۲ وه ولاتانی تازه پیگه بشتوو ، سه بارهت به مه سه له کانی دراوو دارایی به وه به رده وام ووتووژیانه . له ماوه ی ۹۷۲ - ۹۷۴ وه ، له ووتووژیانه دا به شداریان کرد که لیژنه ی بیستم که بنده به چاره سه رکردنی رژیمی دراوی دهوله تانه وه ، ریکی خستوو . ههروه ها له کاره کانی لیژنه ی بهروه ختی سهر به سنووق و لیژنه ی هاوبه شی سنووق و بانق دهوله تانه وه به شداریان کردوه .

گه لیک جار ولاتانی تازه پیگه بشتوو له میان شه ووتووژیانه بیان دا ، ناچار تووشی شهوه هاتوو که ئی شهوه ی له رووی ته قه نی به وه نامه بن ، وه لامی پیشنیه کانی ولاتانی ترهوه بده شهوه . له بهر شهوه به رنامه کانی گه شه پیدانی سهر به نه شهوه به کگرتوووه کان له سالی ۱۹۷۵ دا بریاری له سهر پرژه به کی ناوچه ی دا که «اونکاده» جی به جی ی کرد بوو . مه به سستی پرژه که سه بارهت به نامه کردنی (تقی) ی گشتی بوو بو ولاتانی تازه پیگه بشتوو بو شهوه ی بتوانن له ووتووژی دراوی دهوله تانه وه به شداری بکن و دور بنوین .

- ده زگای دارایی دهوله تان :

به رنامه کانی گه شه پیدانی سهر به نه شهوه به کگرتوووه کان ، کومه ئی لیکوئینه وه به ژماره ئی له پسوران له ولاتانی عه ره ی ده دات بو شهوه ی له چوئیه تی کاری ده زگای دارایی دهوله تان و پیشنیه کانی بکولته وه .

ه - سهرنج و بیرو :

«به رنامه ی گونجاندن زور گرانه . شهوه ندهش باسکراوه ، زور جار به هه له بوی چوئینه و به هه له ش ئیگه بشتوو . سنووق شهوه به رنامه ی به گویره ی شهوه بوچوونه ئاسانه ی خواره وه رای ده په ریست :

- له به رژه وه ندی هیچ ولاتیک دا ئی به دوو چاری که م پاره ی بیست له بودجه ی پاره دانی دا ، ئی شهوه ی ئیتر نه توانئ تابووری خووی بیوژنیته وه به ریگای زورکردنی سهرمایه وه . وه چونکه «مهرج دانان» بو راستکردنه وه ی سیاسه تی گشتی به ، وه که ته گبیریک بو به لگه دانان سه بارهت به پیشکه شکردنی یارمه تی دارایی به کار ده هئیری .

به لام هه رچه ند باری تابووری به ره و کزی و نه مان پروات ، شهوه راده ی پیوست به «گونجاندن» زورتر ده بیست . وه ته نیا به م ریگابهش نه بیست ناتوانئ باری گه شه پیدان و پیگه یاندن یپارزیریت . وه له و کانه ی پیوست به «گونجاندن» دینه پیشه وه ، شهوه له سهر ولاتانه که به به ئهرکی سهره کی هه لیبست . بیگومان کاره کانی «گونجاندن» یش ئاسان و ساکاری به ، به تاییه تی بو ولاتانی هه ژار . ناقیکردنه وه کان ده ست نیشانی شهوه ده که ن که هه رچه ند «گونجاندن» دوا بکه وی کاره کانی گرانتر و قورستر ده ئی -

کارگیری به رپوه بردنی سنووقی دراوی دهوله تان .

هزه کانی قهرز

هه رچه ند گرانه که رژیمی کونی تابووری به به رگیکی بوه داپوشریت ، به لام گرانتر شهوه به چون چاره سهری شهوه ته نگو چه له مانه بکریت که بوونه ته سهره له دانی شهوه ناته واوی به له رژیمه که دا .

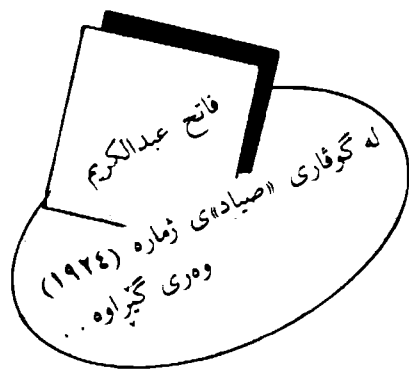
پیوست وابه شیوازیلک بو ولاتانی جیهانی سی به م بلوژریته وه که له - نفقات - سی قهرز ، که به سهر یه کدا کو ده بیته وه و ئیستا که به نرخی قازانج داده پوشریت و به رده وام به رزده بیته وه ، رزگاربان بیست .

زور جار سهرنج بو شهوه راکیشراوه که - نفقات - سی قهرز له ۹٪ له سالی ۱۹۷۳ بو ۱۸٪ له سالی ۱۹۷۹ به رزبووه شهوه . شهوه راده بهش رهنگه بگاته ۴۰٪ بو تا که ولاتان ، که شهوه ش هه لو بیستیکی نابه جی ده نوئینی .

مایکل همدسون

کارنی تانامه چاوه قوروله

«کولیرا»

رژیمیکی نوی و بهجی درای دهوله تان

کۆنگره‌ی شه‌شیمی سهره‌ک دهوله تان و حکومه تانی ولاتانی بی‌لایه‌ن ، بوودجه‌ی - پاره‌دان - ی ولاتانی تازه‌پینگه‌بیشتوی ده‌ست‌نیشان کردوو که‌وا بو چهند هوبه‌ک ده‌گه‌رته‌وه و سه‌چاوه‌کافی له ده‌روه‌ی ولاتانی تازه‌پینگه‌بیشتوو دایه ، وه له ناکامی زورداری و نارینکی ی «گونجاندن» سهری هه‌لداوه که ئابووری ئیستای جیهانی پیووه به‌نده . وه رژیمی درای دهوله تان ئیستا که دوخیکی وای سازاندوه که به‌شیکی نابه‌جی له گرانی ی «گونجاندن» ده‌خاته ئاستوی دهوله تانی تازه‌پینگه‌بیشتوو ، که نه‌نجامی ترسناک سه‌بارهت به به‌رنامه‌کافی پینگه‌یاندنیان ده‌دات به ده‌سته‌وه .

سهرله‌نوی سهره‌ک حکومه‌ته‌کان دوپاتی نه‌وه‌یان کرده‌وه که‌وا پیوسته رژیمیکی نوی درای دهوله تان به‌یته‌کایه‌وه ، بو نه‌وه‌ی نه‌و نازینکی و کم و کور یانه‌ی له رژیمی ئیستادا هه‌ن لایبرد ریت و دیموکراتیه‌ت به دهوله تانی تازه‌پینگه‌بیشتوو بدریت که به‌وانن له که‌شینیکی پر له دیموکراتیه‌نه‌دا بیروپایان بجه‌نه‌ روو مافی بریار دانیان هه‌ی .

«بلا و کراوه‌ی ئابووری - کۆنگره‌ی شه‌شیمی سهره‌ک دهوله‌ت و حکومه تانی ولاتانی بی‌لایه‌ن - هافانا - ایلول / ۱۹۷۹»

له Development Issue Paper For The (1980) s

ه‌رگه‌ر دراوه

